

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 17848-01-13

1
2
3
4
5
6
7

24 יוני 2015

לפני:

כב' השופט שמואל טננבוים, סגן נשיא
נציג ציבור (עובדים) – גב' חנה נאמן גלאי
נציג ציבור (מעסיקים) – מר צבי זייד

התובע

ע"י ב"כ עו"ד רועי ליברמן

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ עו"ד משה אהרון

החלטה

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

זוהי תביעה להכרה בפגיעה בברכיו של התובע כפגיעה בעבודה כמשמעותה בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] (להלן – החוק) התשנ"ה – 1995, על דרך המיקרוטראומה ו/או כמחלת מקצוע.

רקע עובדתי

1. התובע הועסק במגן דוד אדום (להלן – מד"א) החל מיום 1.8.75 ועד ליום 1.3.14.
 2. החל משנת 1978 לערך החל לשמש התובע כמדריך במחלקת ההדרכה הארצית של מד"א. לאורך תקופת העסקתו הדריך קורסים מגוונים ושונים, ובהם קורסים לציבור הרחב, קורסים והכשרות לצוותים רפואיים וכן השתלמויות והכשרות לעובדי ומתנדבי מד"א.
- במקביל לתפקידו העיקרי כמדריך שימש התובע גם כפרמדיק.

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 17848-01-13

- 1 בקורסים בהם הדריך נדרש התובע להדגים פעולות המצריכות התכופות או
2 כריעה על הברכיים. גם בזמן תרגול החניכים כורע התובע על ברכיו לצד החניך
3 בכדי לסייע, לתקן ולתת דגשים הכרחיים.
4 בשנים האחרונות אירעו לתובע שתי תאונות עבודה אשר הוכרו על ידי הנתבע
5 ובגינן נקבעו לתובע נכויות בברכיו.
6 החל מיום 4.9.11 ולאחר שביצע קורס הכשרה למתרימי דם בהצלחה, שולב
7 התובע בתפקיד מתרים דם.
8 ביום 25.6.13 בהתאם לחוות דעת של מרפאה תעסוקתית, נמצא התובע לא
9 כשיר רפואית גם לתפקיד מתרים דם.
10 התובע הגיש לנתבע תביעה להכרה בפגימות שבברכיו כ"פגיעה בעבודה" מכוח
11 תורת המיקרוטראומה או כמחלת מקצוע.
12 ביום 26.6.12 דחה הנתבע את התביעה בנימוק כי לא הוכחו אירועים
13 תאונתיים זעירים תוך כדי ועקב עבודתו ואשר הביאו להתפתחות המחלה וכי
14 אין קשר סיבתי בין המחלה לבין תנאי עבודתו.
15 מכאן התביעה שבפנינו.
16

טיעוני התובע

- 17
18 התובע טוען כי הן במסגרת עבודתו כמדריך והן בעבודתו כפרמדיק נדרש
19 לכרוע פעם אחר פעם על ברכיו, אם לצורך ביצוע ההדגמה העיקרית של
20 הפעולות הרפואיות ואם בכדי לכרוע לצד החניכים המתרגלים כדי לסייע להם
21 ולתת דגשים הכרחיים. באופן דומה נדרש לכריעה על הברכיים אף לצורך מתן
22 טיפול רפואי בשטח.
23
24 לגרסתו, נדרש לכרוע על ברכיו, עשרות פעמים ביום למשך מס' שעות – כך
25 שפעולות אלה חזרו ונשנו בזו אחר זו על ברכיו והביאו למצבו הרפואי הנוכחי.
26
27

טיעוני הנתבע

- 28
29 הנתבע כופר בכך שתנאי עבודתו של התובע ממלאים אחר ההגדרה של "מחלת
30 מקצוע" או שהם ממלאים אחר התנאים להחלת תורת ה"מיקרוטראומה"
31 בעניינו של התובע. לטענת הנתבע עבודתו של התובע כמדריך הייתה כרוכה

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 17848-01-13

1 בביצוע תנועות שונות ומגוונות, ולא הוכח כי פעולת הכריעה נדרשה במסגרת
2 עבודתו באופן רציף ותדיר המקיס תשתית עובדתית לצורך תורת
3 המיקרוטראומה.

4 **המסגרת הנורמטיבית**

5 9. בהתאם להלכה הנוהגת, התנאים הדרושים ליישום תורת המיקרוטראומה
6 לגבי ליקוי של עובד, כוללים ראשית כל קיום אירוע תאונתי שיש בו פגיעה
7 זעירה שאין בה ממש, אך במצטבר לאירועים זעירים נוספים חוזרים וזהים או
8 דומים, באה הפגיעה (דב"ע נו/ 268-0 חיים לוי נ' המוסד לביטוח לאומי, פד"ע
9 לב 504).

10
11 9. על מנת להוכיח תביעה דרך תורת המיקרוטראומה יש לאבחן בין רצף של
12 תנועות זהות או דומות, לבין תנועות שונות ומגוונות, חסרות רצף (עב"ל
13 1012/00 אלי שבח נ' המוסד לביטוח לאומי, ניתן ביום 28.7.02; עב"ל
14 1428/04 ליליאן פרץ נ' המוסד לביטוח לאומי, ניתן ביום 6.3.06).

15
16 בהתאם להלכה הפסוקה, התנועות צריכות להיות זהות, אך אין צורך בזהות
17 מוחלטת, אלא די בכך שהתנועות היו "זהות במהותן", היינו, דומות האחת
18 לרעותה ובלבד שיפעלו על מקום מוגדר בגוף עד שבסוף נוצר נזק ממשי (בג"צ
19 4690/97 המוסד לביטוח לאומי נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד נג(2) 529;
20 עב"ל 313/97 המוסד לביטוח לאומי נ' יניב, פד"ע לה, 529).

21
22 10. ביחס לתדירות הפעולות החוזרות נקבע בפסיקת בית הדין הארצי לעבודה:
23 "תדירותן אינה חייבת להיות קבועה וסדירה, אלא על התנועות לחזור
24 ולהישנות בתכיפות הנמשכת על פרק זמן מספיק לגרימת הנזק
25 המצטבר הפוגע בכושר עבודת הנפגע" (עב"ל 313/97 המוסד לביטוח
26 לאומי נ' יניב, פד"ע לה, 529).

27
28
29 עוד נפסק, כי הפעולות החוזרות ונשנות אינן חייבות להיעשות ברציפות, ללא
30 הפסקות ביניהן, אלא ניתן לבודד פעולות אלו אצל העובד ממכלול הפעולות
31 שהוא מבצע במהלך יום עבודתו (עב"ל 465/07 יהודאי נ' המוסד לביטוח
32 לאומי, ניתן ביום 20.12.07).

33

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

מן הכלל אל הפרט

11. בפועל חלוקים הצדדים באשר לשאלה אחת, עד כמה פעולות הכריעה היו חלק מהותי ועיקרי בעבודתו של התובע.

התובע הצהיר כי עיקר הטיפול בנפגעים דורש ייצוב והכלת המצב בשטח וכריעה על הברכיים לצורך מתן טיפול רפואי. כך גם במהלך ההזכרות הוא נדרש פעם אחר פעם לכרוע על ברכיו, אם לצורך ביצוע ההדגמה העיקרית של הפעולות הרפואיות ואם בכדי לכרוע לצד המתרגלים, חניך אחרי חניך, בכדי לסייע ולתת דגשים הכרחיים.

לשיטתו מדובר בעשרות פעמים ביום, למשך מספר שעות, בהן הוא נדרש פעם אחר פעם לכרוע על הברכיים.

בתמיכה לגרסתו של התובע הוגש תצהירו של מר רוני גיאת אשר עובד במד"א משנת 1984 ובין שלל תפקידיו עיקר עיסוקו היה מדריך בכיר. העד הצהיר כי מניסיונו הרב בעת העברת ההזכרות המדריך נדרש לכרוע פעם אחר פעם על ברכיו לצורך ביצוע הדגמות ובעת מתן סיוע למתרגלים.

12. בחקירתו הנגדית חזר ועמד התובע על גרסתו. כשנשאל האם נכון למשל כי בהרצאה אחת של שלוש שעות הוא כורע בין פעם אחת לשלוש פעמים לצורך הדגמה ותו לא, השיב:

"אז אתה לא יודע מה זו ההדרכה הזאת. אם אני כורע פעם אחת להדגים בשלוש שעות שאני מתרגל אני כורע על הברכיים שהם יבצעו נכון. אם מדובר בקורסים קצת יותר ארוכים כמו קורס חובשים נהגים שזה מה שעשיתי בשנים האחרונות או קורס חובשים בכירים או השתלמויות של עובדים במד"א, זה לא קורס של שלוש שעות אלא שעות על גבי שעות ואתה לא מפסיק לרדת על הברכיים" (עמ' 5 ש' 1-6).

ובהמשך –

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 17848-01-13

- 1 "אני חוזר ואומר שוב אתה לא יודע על מה אתה מדבר. זה לא נכון.
2 הכריעות במשך העבודה הן מרובות מאד ותדירות וממושכות " (עמ' 5
3 ש' 17-18).
- 4
5
- 6 לשאלת בית הדין כמה ימי הדרכה בחודש היו לו בממוצע, השיב התובע " .13
7 כמעט כל יום זו משרה מלאה". בתשובה לשאלה נוספת שהופנתה על ידי בית
8 הדין – האם פעולת הכריעה אשר נדרשת בחלק של ההחייאה (הנשמה ועיסוי
9 לב) נדרשת אף בחלקים נוספים של הקורס, ענה התובע:
- 10 "יש פה טעות אופטית משום שרוב האנשים שיש להם נגישות לקורס
11 של ההחייאה של חמש שעות. אני עסקתי בקורסים היותר גדולים של
12 החובשים, שם אתה מתרגל אנשים בטרומה של פציעות שם אתה כל
13 הזמן על הברכיים והפצוע לא יושב על כיסא ואתה צריך לתרגל איתם
14 את כל החבישות וכו' וזה לא בדיוק קורס של החייאה. בקורסים
15 גדולים גם בהחייאה אתה כורע על ידס. קורסים ארוכים עם מכשור
16 ועם הרבה עבודה על הרצפה והברכיים ". (עמ' 7 ש' 18-8).
- 17
18
19
- 20 לאור תשובותיו של התובע, הסכימו הצדדים כי גורמים מטעם מד"א יזומו
21 לעדות באשר לאופי עבודתו ותפקידו של התובע.
22
23
- 24 מטעם מגן דוד אדום העיד עו"ד שאול אברמוביץ המשמש כסגן מנהל אגף
25 ארגון ומנהל וכמנהל משאבי אנוש במד"א החל משנת 2011. מר אברמוביץ
26 נשאל האם התובע היה מגיע כמדריך בודד לקורסים או שנעזר במסייעים,
27 והשיב כי הקורסים משתנים אך סביר להניח כי הקורסים שפורטו במכתבו
28 (2/נ) אותם העביר התובע במסגרת תפקידו, הועברו על ידי התובע לבדו למעט
29 הקורס לחובש נהג אמבולנס שאז סביר שהתובע הסתייע באנשים נוספים (עמ'
30 15 ש' 10-17).
- 31
- 32 עוד הוסיף כי ההדגמות בקורסים בוצעו כולן על ידי התובע – המדריך הראשי.
33
- 34 באשר לתכיפות הצורך בכריעות במהלך הקורסים, העיד עו"ד אברמוביץ : .15
35 "באמת זו שאלה שאני מבין את החשיבות שלה אבל היא משתנה
36 באופי הקורס. יש קורסים שמבקשים בעיקר קורס מעשי ואז נדרש

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 17848-01-13

- 1 **יותר הדגמות ויותר כריעה, ויש קורסים אחרים שהם בעיקר**
2 **פרונטליים שיש בהם מעט מאד הדגמות" (עמ' 15 ש' 26-23).**
3
4
5 בהמשך הוסיף כי כמות ותדירות הכריעות תלויה גם באופי המדריך וברמת
6 הדייקנות שלו, האם הוא בודק כל חניך וחניך ולצורך כך כורע לצדו בזמן
7 התרגול.
8
9 16. גם עד התובע מר רוני גיאת אישר כי לא ניתן לכמת את השהות על הברכיים
10 באחוזים שכן זה משתנה מקורס לקורס.
11
12 17. בהמשך הוגשו תצהירי עדות ראשית של עו"ד אברמוביץ ושל ד"ר אליעזר יפה
13 המשמש, בין היתר, כמנהל אגף הדרכה במד"א, באשר לאופי עבודתו של
14 התובע במחלקת ההדרכה.
15
16 במסגרת תצהירו העיד ד"ר יפה כי בכל הקורסים שהעביר התובע נדרשת
17 הדגמת החיאה, הדגמה הדורשת התכופות וכריעה ובקורסים רבים נדרשת
18 הדגמה של מיומנויות נוספות דוגמת העברת נפגע ללוח שדרה, קיבועים וכד'.
19 כן הצהיר כי הצורך בכריעה או בהתכופות בזמן ההדרכה נעשה בעיקרו
20 לצורך הדגמה וכן לעיתים בזמן תרגול החניכים וכי אין ספק שמרכיב ההדגמה
21 והתרגול הינו מהותי ואינהרנטי לתפקיד המדריך.
22
23 ד"ר יפה הוסיף כי הזמן הנדרש לביצוע פעולות אלה משתנה בין סוגי הקורסים
24 השונים ובין המדריכים השונים והעריך כי במרבית הקורסים המועברים
25 במד"א, מרכיב זה של הדגמה ותרגול דורש לכל היותר 10% ממשך הקורס
26 וההדרכה בפועל.
27
28 18. מתצהירו של עו"ד שמואלביץ עולה כי התובע ביצע בין 1000 ל- 2000 שעות
29 הדרכה בשנה כשזה כולל גם הדרכה בפועל וגם הכנת החומר לקורסים.
30 בחקירתו הנגדית אישר העד כי בהתאם לכלל האצבע של ד"ר יפה (סעיף ז'
31 לתצהיר העדות הראשית של ד"ר יפה), הרי ש – 10% מתוך 1600 שעות הדרכה
32 בשנה מוביל לכך שהתובע ביצע כ- 160 שעות של כריעה בשנה. וכי למעשה

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 17848-01-13

- 1 מדובר על עשרות שנים של מאות ואולי אלפי פעמים של אותה פעולה של
2 כריעה (עמ' 22 ש' 19-25).
- 3
- 4 הנה כי כן ממכלול העדויות עולה כי מרכיב ההדגמה והתרגול הינו מהותי .19
5 והכרחי לתפקיד המדריך וכי בכל הקורסים נדרשות הדגמות הכוללות
6 התכופות וכריעה – אם לצרכי הדגמה של החייאה ומיומנויות נוספות ואם
7 בזמן תרגול החניכים. כן עולה כי משך הזמן הנדרש לפעולות הכריעה משתנה
8 בין הקורסים השונים ובין המדריכים השונים ותלוי במידה רבה באופיו של
9 המדריך.
- 10
- 11 אמנם ד"ר יפה העריך את מרכיב ההדגמה והתרגול בו נדרשת כריעה של
12 המדריך בכ- 10% ממשך הקורס וההדרכה בפועל, אך עדותו אינה מתייחסת
13 באופן ישיר לתובע. מדוחות הנוכחות שצורפו לתצהירו של עו"ד אברמוביץ
14 ומעדותו עולה כי התובע ביצע כ- 150 שעות הדרכה בממוצע בחודש. (כאשר
15 יש לקחת בחשבון את העובדה שמשנת 2003 דוחות הנוכחות משקפים את
16 עבודתו של התובע כשהוא כבר מתמודד עם כאבים ומגבלות בברכיים וכי
17 בשנים 2005 ו-2010 הוכר כנכה בשיעור של 10% בשל פגיעות בברך ימין ובברך
18 שמאל בהתאמה).
- 19
- 20 עוד עולה מן העדויות כי התובע העביר קורסים שונים כגון קורס עזרה ראשונה .20
21 וקורס חובשים אך גם קורסים מעמיקים ומקצועיים יותר כמו קורס
22 פרמדיקים, קורס חובשי ניידות טיפול נמרץ, קורס נהגי אמבולנסים וכיו"ב
23 בהם מרכיב ההדגמות נדרש באשר לפעולות רבות יותר.
- 24
- 25 התובע העיד על עצמו כי במסגרת קורסים שהוא מעביר הוא מקפיד על .21
26 הדגמות וכן על סיוע ותיקון החניכים באופן פיזי, לצד כל חניך וחניך כך
27 שעבודתו כרוכה בביצוע פעולות חוזרות ונשנות של כריעה. גרסה זו לא נסתרה
28 ואף ניתן למצוא לה תימוכין בעובדה ששתי תאונות עבודה אשר הוכרו על ידי
29 הנתבע אירעו עת כרע התובע על ברכיו בזמן העבודה.
- 30

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ב"ל 17848-01-13

1 לא הובאה כל ראיה לכך כי התובע סבל מבעיות בברכיו קודם לעבודתו
2 במד"א.

3

4 22. ניכר איפוא כי במסגרת עבודתו נדרש התובע לפעולות חוזרות ונשנות של
5 כריעה על ברכיו. אשר על כן אנו מורים על מינוי מומחה רפואי לבחינת הקשר
6 הסיבתי הרפואי בין הפגיעה ממנה סובל התובע בברכיו לבין תנאי עבודתו
7 כמפורט לעיל.

8

החלטה בדבר מינוי מומחה רפואי תינתן בנפרד.

9

10 ניתן היום, ז' תמוז תשע"ה, (24 יוני 2015), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

11

מר צבי זייד
נציג ציבור (מעסיקים)

שמואל טננבוים, שופט
סגן נשיא

גב' חנה נאמן גלאי
נציגת ציבור (עובדים)

12

13

14